

ОСОБЛИВОСТІ НЕОЛОГІЗМІВ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ СЕГМЕНТІ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ «ТВІТТЕР» (ФУНКЦІЙНО-СТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Козка Давид Віталійович, здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти (групи УМЛМ-1-22-2.0д.) спеціальності 035 «Філологія» Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Науковий керівник: Стишов О. А., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

У статті окреслено й проаналізовано функційно-стилістичні параметри неологізмів в українськомовному сегменті соціальної мережі «Твіттер». Матеріалом дослідження слугували понад дві тисячі українськомовних дописів у соціальній мережі «Твіттер» за 2020 – 2024 роки. Схарактеризовано стилістичні особливості неологізмів у досліджуваній мережі. Виявлено основні функції неологізмів в українськомовному сегменті соціальної мережі «Твіттер» – номінативну, комунікативну функції, функцію привернення уваги, а також когнітивну й прагматичну.

Ключові слова: неологізми, функції, стилістичні особливості, інтернет-комунікація, українськомовний сегмент, твіт, «Твіттер».

В умовах сьогодення, коли інформаційний інтернет-простір зумовлює потребу в нових засобах повідомлення, у яких висвітлюються нові події, явища, реалії та поняття, найкраще простежується динамічний розвиток мови. Особливо стосовно корпусу нової лексики в українськомовних соціальних мережах, структурно-семантична й функційно-стилістична організація яких є своєрідним індикатором сучасного стану мови. У наш час найбільш істотні зміни в лексиці відбуваються під час комунікації на соціальних платформах, однією з яких є «Твіттер».

Формулювання цілей статті (постановка завдання): визначити основні функції та стилістичні особливості неологізмів в українськомовному сегменті соціальної мережі «Твіттер».

Теоретико-методологічною основою дослідження стали праці О. Стишова (Styshov, 2019), Л. Мальцевої (Maltseva, 2011), К. Ладоні (Ladonya, 2021) та ін.

З огляду на те, що науковці не дійшли до єдиного визначення *неологізму*, ми виокремили з наукових праць основні ознаки цього поняття. Динаміка студювання нових слів у соціальних мережах поживляється, адже науковці виділяють особливості комунікації інтернет-дискурсу, різноманітність стилістики мовців-дописувачів. Теоретик О. Стишов визначає, що динаміка лексичного складу української мови поповнюється неологізмами із соціальних мереж (Styshov, 2019).

На основі досліджень лінгвістів, аналізу та результатів власних спостережень можемо систематизувати функційно-стилістичну палітру

неологізмів в українськомовному сегменті соціальної мережі «Твіттер», основними функціями якої визначено **комунікативну** й **інформативну**. Нові слова, що їх творять дописувачі мережі в процесі обміну думками та подачі інформації, у свою чергу також виконують низку функцій.

Дослідниця Т. Коваль слушно зауважує: «Процес номінації нового явища або поняття завжди є відображенням творчого характеру мовленнєвої діяльності автора, оскільки, здійснивши пошук необхідного слова й не знайшовши потрібної назви, мовець легко створює її сам, використовуючи для цього відомі йому словотвірні моделі або окремі лексичні зразки» (Коваль, 2011: 80). Основною й загальною для всіх неологізмів є **номінативна функція**. Необхідність надавати новим явищам, реаліям, образам, подіям неологічних назв, яких ще не існує ні в лексикографічних джерелах, ні в широкому узусі загалом, – саме це й забезпечує номінативна функція новотворів. Наприклад: *В одній з американських компаній, де мені довелось працювати, завжди була зум-кімната з цілодобовим доступом, щоб співробітники могли просто кавувати, трендіти і бачити візуального один одного* (твіт @тахуа).

Унікальними в досліджуваному матеріалі є неолексеми на позначення активних користувачів соцмережі «Твіттер». Найбільш поширений неологізм, що утворився способом субстантивзації, **твітерський**. Це найменування звичне в середовищі користувачів соцмережі, однак звичайними мовцями він може бути сприйнятий як відносний прикметник, наприклад: *Твітерський біжить першим пошуткувать про допомогу США* (твіт @hapt). Стилістичного відтінку розмовності набуває новотвір **твітерський**, входячи до сурядного ряду словоформ підметів, використовуючи який, автор твіту намагається досягти ефекту уснорозмовної оповіді.

Фіксуємо також найменування користувачів соцмережі «Твіттер» неологізмом, утвореним за допомогою суфікса **-ян-**, який зазвичай бере участь у творенні іменників на номінування осіб за характерною ознакою, національністю, видом діяльності та ін. Цю лексему вживають лише у множині, наприклад: *Солодких снів, твітеряни* (твіт @Sashs_harmo).

Соціальна роль мови як знакової системи, що об'єднує людей у групи, лежить в основі **комунікативної функції** неологізмів. Дописувачі соціальної мережі є щоденними творцями нових слів, які згодом набувають популярності серед мовців загалом. Новотвори, до прикладу, входять до висловлень подяки, функціонуючи в прийменниково-відмінковій словоформі **за + Р.в.**, вказують на об'єкт вдячності, наприклад: *Нічого нового, просто ще один вірш, який вам не показує в стрічці, тож буду вдячна за актив* (твіт @yeah_notova).

У твітер-комунікації виокремлюємо **функцію привернення уваги**. Зазвичай структури з неологізмами містять слова-маркери, що з їх допомогою автор спонукає комунікантів звернути увагу на ту чи ту подію. Наприклад, таким маркером слугує дієслово наказового способу, що ним розпочинається твіт: *Зацініть, що зе-мародери зробили вчора, коли всі раділи допомозі від США* (твіт @RudijLis).

Не менш важливою функцією неологізмів у текстовій канві соціальної мережі «Твіттер» є **когнітивна**. К. Третьякова вважає, що прагматичність

новотворів невідокремна від їх комунікативної, а відтак – когнітивної функції (Третякова, 2019: 156). Здатність розуміти, пізнавати та сприймати інформацію – одне з найбільших призначень людського мозку загалом. Такі процеси підтверджують дослідження науковців: «Мисленнево-номінативна діяльність людини активізується разом із мовною та позамовною свідомістю, з її прагматичними установками» (Третякова, 2019: 157). Тож, яскраво продемонстроване функційно-стилістичне вираження неологічних лексем слугує не лише їх систематичному вжиткові, а й зростанню зацікавленості до поданої у твіті інформації загалом.

Оскільки твіти – репрезентанти поглядів, міркувань, оцінних суджень авторів щодо певних подій, понять, явищ, осіб, дій, то насамперед доцільно визначити провідною функцією неологізмів у складі твітових висловлень **прагматичну**. На процес створення неологізмів впливають прагматичні чинники, які «відбивають ставлення автора до денотата» (Люцинова, 2021: 857).

З точки зору прагматизму текст загалом і неологізми в ньому, оцінюються з огляду на комунікативну ситуацію, контекст, обставини, тип повідомлення, спрямованість, рівень експресивності комунікантів та ін. До прикладу, твіт @voiceofdnerg із відеопромовою Володимира Зеленського про те, що приводів для хвилювань у народі бути не має: Чую закиди: «**Зе-влада** про%рала вторгнення, не евакуювала людей, тому зараз не має права вимагати від цивільних гинути за свою злочинну недбалість».

На сьогодні стилістичні можливості неологізмів є однією з визначальних їх особливостей, що надає популярності цим лексичним одиницям серед мовців, або ж маркує їх, залишаючи у розряді, щонайменше, оказіональних новотворів (Мальцева, 2011).

Типовим для соціальної мережі «Твіттер» є вживання маркованих лексем. Емоційно-оцінні новотвори представлені одиницями, різними за частиномовною належністю, однак помічено, що серед них переважають іменникові й прикметникові (**вкраїнчик, європейчик, єрмакіщина, недореформа, шоколаднорилі** та ін.).

Для лінгвального оформлення українськомовних твітів характерною є оцінна прикметникова неолексема **оскароносний**, що її переважно вживають у прямому контексті, наприклад: *В український прокат виходить найочікуваніша **оскароносна** драма минулого року* (твіт @smak_media).

Фіксуємо неологізм **оскароносний** у підписі, що має іронічний підтекст, до світлина: **Оскаронсна підставка для суші** (твіт @mAlina813).

Як засвідчує аналіз твітів, до складу яких входять неологізми, відбір стилістично значущих елементів у сучасних текстах блогів орієнтований не стільки на виконання інформативної функції, скільки на вплив.

Отже, неологізми в українськомовному сегменті соціальної мережі «Твіттер» зреалізують номінативну, комунікативну функції, функцію привернення уваги, а також когнітивну й прагматичну. Мовлення твітерців спрямоване на залучення широкого кола користувачів мережі до суспільних, політичних, економічних, військових та ін. проблем, саме тому палітра твітових

мовних конструкцій репрезентована нейтральними й емоційно-експресивними засобами впливу на читачів. На використання неологізмів у твітах мають вплив прагматичні чинники, що відображають ставлення автора до повідомлюваного.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коваль Т.Л. Експресивна функція неологізмів у мові сучасного газетного дискурсу. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. Вип. 100. С. 78–81.

2. Третьякова К.В. Функціонально-прагматична місія неологізмів у мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2019. № 42. Т. 1. С. 156–159.

3. Мальцева Л. Українська блогосфера: функціонально-стильова характеристика. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. 2011. Вип. 52. С. 278–289.

4. Лошинова І.С. Функційно-стилістичні особливості неолексем у творах письменників Дніпропетровщини. *The I International Science Conference on Multidisciplinary Research*. 2021. January 19–21. С. 856–860. URL: <http://repo.dma.dp.ua/6688/1/I-Conference-January>

5. Стишов О.А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. *Лексикологія. Лексикографія: навчальний посібник*. Біла Церква: «Авторитет», 2019. 198 с.

REFERENCE

1. Koval T.L. Ekspresyvnna funktsiia neolohizmiv u movi suchasnoho hazetnoho dyskursu. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky (movoznavstvo)*. Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka, 2011. Vyp. 100. S. 78–81.

2. Tretiakova K.V. Funktsionalno-prahmatychna misiia neolohizmiv u movi. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Serii: Filolohiia. 2019. № 42. T. 1. S. 156–159.

3. Maltseva L. Ukrainska blohosfera: funktsionalno-stylova kharakterystyka. *Visnyk Lvivskoho universytetu*. Serii filolohichna. 2011. Vyp. 52. S. 278–289.

4. Loshchynova I.S. Funktsiino-stylistychni osoblyvosti neoleksem u tvorakh pysmennykiv Dnipropetrovshchyny. *The I International Science Conference on Multidisciplinary Research*. 2021. January 19–21. S. 856–860. URL: <http://repo.dma.dp.ua/6688/1/I-Conference-January>

5. Styshov O.A. Dynamika leksychnoho skladu suchasnoi ukrainskoi movy. *Leksykologhiia. Leksykohrafiia: navchalnyi posibnyk*. Bila Tserkva: «Avtorytet», 2019. 198 s.